

4.2.8 Předcházení problémům v chování žáků

Autoři nástroje: Věra Vojtová, Petr Fučík

Evaluační nástroj zaměřený na zhodnocení vztahů mezi žáky a jejich celkové spokojenosti ve škole byl vytvořen v roce 2012 v rámci projektu Cesta ke kvalitě. Nástroj nabízí učitelům a vedení školy informace o postojích žáků vztahujících se k oblastem školního života, které ovlivňují jejich aktivní zapojení do školní práce i jejich další chování.

Hlavním cílem evaluace pomocí tohoto nástroje je identifikace rizikových a posilujících oblastí školního života z pohledu žáků a poskytnutí informací pro cílenou prevenci a intervenci ve vztahu k problémovému chování žáků na úrovni školy (třídy).

Autoři byli při vývoji evaluačního nástroje inspirováni výzkumy Williamse a Battena (1996) a Binkleyho, Rusta a Williamse (1996) zabývajícími se kvalitou školního života. Dotazník je koncipován tak, aby umožňoval identifikaci žáků v riziku rozvoje náročného chování v prostředí základní školy. Ověření rozložení škály, její validity a reliability proběhlo v letech 2008 až 2009. Reliabilita a validita nástroje byly testovány několika způsoby, z nichž nejpodstatnější bylo ověření vnitřní konzistence škály a souvislosti s externími indikátory chování. K tomuto účelu byla použita technika faktorové analýzy, jejíž pomocí byla nalezena očekávaná struktura jednotlivých domén hodnocení školy. Druhou technikou byla regresní analýza, jejímž prostřednictvím byla zjištěna statisticky významná souvislost mezi hodnocením školního prostředí a sebehodnocením chování.

Nástroj je určen žákům druhého stupně základní školy, žákům gymnázií (včetně víceletých) a žákům středních odborných škol a učilišť. V roce 2011 bylo na základě výzkumného šetření upraveno skórování (konkrétně byla upravena šestibodová škála na čtyřbodovou a byla stanovena obvykle se vyskytující průměrná skóre). Na základě pilotáže byla též doplněna oblast *Interakce s vrstevníky*. Pilotního ověřování v roce 2011 se zúčastnilo 11 základních škol (5. – 9. ročníky) a 8 středních škol s maturitními obory studia.

Popis nástroje

Jedná se o dotazník obsahující 35 výroků. Jednotlivé položky jsou v dotazníku řazeny náhodně a jsou vždy uvedeny stejným výrokem: *Škola je místo, kam/kde...* Výroky pokrývají následujících sedm oblastí školního života:

1. Celková spokojenost se školou

V této oblasti je vyhodnocováno, jak jsou žáci spokojeni se školním životem, s nabídkou učiva a celkovou vstřícností školy. Dle autorů mohou negativně hodnocené položky v této oblasti učitele upozornit na aspekty školního života, které jsou žákům nepříjemné a mohou se stát překážkou v jejich učení. Pozitivně hodnocené výroky naopak poukazují na proinkluzivně nastavenou školu, která spontánně poskytuje oporu i žákům v možném riziku vývoje problémů v chování.

Položky spadající do oblasti Celková spokojenost se školou:

Škola je místo, kde (kam)...

- *skutečně rád chodím,*
- *mám rád většinu předmětů,*
- *bývám spokojen s tím, co dělám,*
- *vím, co po mně učitel požaduje,*
- *učitelé mi nezazlívají chyby v úkolech, pokud vidí, že se snažím,*